

Qüestiona't

Una mirada al currículum en perspectiva de gènere

Coeducació, educació sexual i perspectiva de gènere

Introducció

L'ordenació curricular de l'educació bàsica es basa en un model competencial.

L'adquisició d'aquestes competències comporta la integració harmònica de coneixements provinents de diferents àmbits.

En acabar l'escolarització obligatòria, l'alumnat ha hagut d'adquirir aquestes competències en un grau suficient per incorporar-se a la societat com a ciutadans actius i assegurar els fonaments sobre els quals construiran el seu procés formatiu al llarg de la vida.

Prenent el currículum de l'educació bàsica vigent a Catalunya com a base, aquest document fa una interpretació extensiva de les competències de les diferents matèries que permeti abordar de manera orientativa diferents problemàtiques relacionades amb el gènere, l'educació sexual i la coeducació, perquè els centres les puguin concretar en funció de les seves necessitats i contextos.

En aquest document: *: Com podem abordar les diferents competències des d'una perspectiva de gènere?*, s'ofereixen un seguit de preguntes, que puguin ajudar els i les docents a qüestionar-se i a reflexionar sobre com abordar els diferents components curriculars en clau de gènere.

❖ QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Àrea de llengua i literatura

aranesa, castellana i catalana

Per desenvolupar les competències sota la mirada de la coeducació, l'educació sexual i la perspectiva de gènere, ens podem fer preguntes com:

- Generem moments a l'aula per detectar els estereotips de gènere en el llenguatge oral propi o en el d'altres, per exemple a través del visionat de pel·lícules, clips de música o en mitjans de comunicació?
- Oferim eines i criteris per analitzar el tractament sexista que es fa de les dones en textos escrits en els mitjans de comunicació, en la publicitat, en les diferents xarxes socials ...?
- Reflexionem sobre el llenguatge oral propi i d'altres perquè s'adonin a quin gènere s'associen els estereotips? i per buscar entre tots termes lliures d'esterotips de gènere i que siguin inclusius?
- Plantegem debats on es discuteixi el paper de la dona en diferents àmbits de la vida (familiar, professional, esportiu...)? D'aquests debats podem concloure quines són les característiques que s'associen al gènere femení i quines al gènere masculí?
- Planifiquem textos escrits amb termes lingüístics que tinguin en compte la perspectiva de gènere i la igualtat entre persones (abstractes, noms col·lectius, genèrics, dobles formes...)?

COEDUCA'T

QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Àrea de llengua i literatura

aranesa, castellana i catalana

- Generem moments a l'aula per detectar els estereotips de gènere en el llenguatge oral propi o en el d'altres, per exemple a través del visionat de pel·lícules, clips de música o en mitjans de comunicació?
- Proposem temes d'escriptura sobre la controvèrsia de gènere?
- Planifiquem textos relatius al paper de la dona en diferents àmbits de la vida (ciències, professions, esports, famílies...) i que tinguin present les cosmovisions, els interessos i les necessitats de les dones?

COEDUCA'T

- Plantegem debats on es discuteixi el paper de la dona en diferents àmbits de la vida (familiar, professional, esportiu...)? D'aquests debats podem concloure quines són les característiques que s'associen al gènere femení i quines al gènere masculí?
- Promovem la visibilització de referents femenins significatius de la literatura i fem una valoració de les aportacions que han fet les dones al llarg de la història en diferents àmbits?

❁ QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Àrea de llengua i literatura

aranesa, castellana i catalana

- Fem una anàlisi crítica d'estereotips de gènere i de rols sexistes que tradicionalment s'assignen a un gènere, en obres significatives de la literatura?
- Quin tractament donem als models femenins positius que trobem en les obres literàries?
- Promovem la presa de consciència dels prejudicis lingüístics existents i busquem entre tots alternatives respectuoses i inclusives?

COEDUCA'T

- Promovem la presa de consciència dels prejudicis lingüístics existents i busquem entre tots alternatives respectuoses i inclusives?
- Promovem la comprensió i la reflexió de diferents textos des d'una perspectiva de gènere analitzant com pot canviar el significat d'un missatge si és analitzat des del punt de vista femení o masculí?

QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Àrea de matemàtiques

COEDUCA'T

Per desenvolupar les competències sota la mirada de la coeducació, l'educació sexual i la perspectiva de gènere, ens podem fer preguntes com:

- Fem cerques per visibilitzar les aportacions científiques de les dones en l'àmbit de les matemàtiques?
- En la resolució de problemes plantejem contextos de la vida quotidiana que tinguin present les necessitats de les dones?
- Tenim en compte en la resolució de conjectures pròpies de la vida quotidiana aquelles que tenen presents les necessitats de les dones?
- Dissenyem debats sobre la tecnologia i la matemàtica i els rols de gènere que tradicionalment se'ls atribueixen?
- Plantejem situacions d'aprenentatge que permetin visibilitzar fonts i mitjans digitals creats per dones?
- Visibilitzem i valorem les aportacions de les dones en el camp de la tecnologia i les matemàtiques?

❁ QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Àrea de medi natural i social

Per desenvolupar les competències sota la mirada de la coeducació, l'educació sexual i la perspectiva de gènere, ens podem fer preguntes com:

- Visibilitzem a través de cerques a la xarxa, d'exposicions orals o de lectura de biografies de dones científiques, quines han estat les seves aportacions a les ciències, a la tecnologia i a la història?
- Es comenta amb l'alumnat de la tutoria els diversos models de família que hi en el grup?
- Hem analitzat de forma crítica la concepció històrica, econòmica i social androcèntrica que predomina en la nostra societat? En totes les societats és igual?

COEDUCA'T

- Hem analitzat quina ha estat la trajectòria històrica que ha estat necessària per a la consecució dels drets de les dones? Hem identificat quines han estat les dones que han encapçalat aquest moviment social reivindicatiu?
- Sensibilitzem al nostre alumnat per a que reconegui i rebutgi actituds, situacions agressives i altres maneres de violència? Hem debatut sobre quines serien les accions necessàries per erradicar aquestes diferents formes de violència?
- Hem treballat habilitats personals d'autoprotecció a través de teatralitzacions o de l'anàlisi de pel·lícules?

❁ QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Àrea de medi natural i social

- Tenim establertes al nostre centre accions, xerrades, debats entre els alumnes i també amb les famílies per prevenir i detectar l'abús sexual o la violència masclista?
- Informem sobre els processos fisiològics de la menarquia i l'espermarquia i recollim els seus dubtes i vivències per donar-los resposta i normalitzar el tractament d'aquests processos naturals en aquests moments de maduració dels seus cossos?
- Promovem el respecte i l'acceptació vers el propi cos i el cos d'altres persones?

COEDUCA'T

- Hem dissenyat activitats que portin a descobrir, entendre i respectar l'existència de les diversitats sexuals i models no basats en el gènere?
- Hem analitzat de manera crítica com podrien intervenir davant de situacions reals de discriminació per qüestions de gènere a través d'una activitat de "rol playing"?
- Hem treballat habilitats personals d'autoprotecció a través de teatralitzacions o de l'anàlisi de pel·lícules?
- Promovem el respecte i l'acceptació vers el propi cos i el cos d'altres persones?

❖ QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Àrea de medi natural i social

- Informem sobre els processos fisiològics de la menarquia i l'espermarquia i recollim els seus dubtes i vivències per donar-los resposta i normalitzar el tractament d'aquests processos naturals en aquests moments de maduració dels seus cossos?
- Hem dissenyat activitats que portin a descobrir, entendre i respectar l'existència de les diversitats sexuals i models no basats en el gènere?
- Visibilitzem i fem valorar a l'alumnat les aportacions de les dones en referència al disseny de les màquines?

COEDUCA'T

- Hem analitzat de manera crítica com podrien intervenir davant de situacions reals de discriminació per qüestions de gènere a través d'una activitat de "rol playing"?
- Hem dissenyat debats sobre ciència i tecnologia on es visibilitzin quins són els rols de gènere que tradicionalment s'atribueixen a les dones?
- Promoveu al centre jornades de dones i ciència demanant la col.laboració de mares del vostre centre?
- En els aprenentatges relacionats amb els fets més recents de la nostra història, promovem el reconeixement de la participació de les dones en la democràcia?

❁ QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Àrea de medi natural i social

- Valorem i ressaltem aquelles conductes basades en l'afecte, la llibertat i el bon tracte com a formes de prevenció de la violència de gènere? Teniu al centre establertes pràctiques o dinàmiques que potenciïn que l'alumnat estableixi unes bones relacions personals?
- Aprofitem les situacions d'aprenentatge del dia a dia per reconèixer quins aspectes cal treballar per promoure la construcció entre tots d'una societat equitativa i igualitària?

COEDUCA'T

- Hem analitzat de manera crítica com podrien intervenir davant de situacions reals de discriminació per qüestions de gènere a través d'una activitat de "rol playing"?
- Promovem el coneixement i l'anàlisi de la trajectòria històrica de la lluita feminista per aconseguir la igualtat de drets de les dones a través de recerques monogràfiques i de l'exposició de les descobertes fetes per l'alumnat?
- Promovem en l'alumnat la cerca de solucions creatives per tal de construir una societat que defensi la igualtat d'oportunitats entre homes i dones en el món econòmic, polític i social?

❁ QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Àrea artística

Per desenvolupar les competències sota la mirada de la coeducació, l'educació sexual i la perspectiva de gènere, ens podem fer preguntes com:

- Quines accions es poden dur a terme, de forma proactiva, perquè l'infant pugui percebre l'entorn des d'una mirada àmplia de gènere?
- Com donem lloc i visibilitzem les dones, tant en les realitats artístiques i patrimonials com en les produccions contemporànies, perquè els infants les valorin i les respectin?
- Quines accions podem proposar per garantir que el llenguatge artístic respecti la diversitat d'identitats i la identificació del gènere?
- S'ofereix i s'escull un repertori que visibilitza l'autoria de les dones i que és variat en quan a l'estil d'interpretació i l'origen i procedència de les cançons?
- Quines accions es realitzen al centre educatiu per oferir igualtat d'oportunitats i incloure tots els infants quan s'interpreta en conjunt el cant coral i/o quan s'organitzen actuacions en petites orquestres?
- En la utilització d'elements i tècniques diverses com ara programes d'ordinador, composició de pàgines, aplicacions d'il·lustració, de tractament d'imatges i de fotografia, els rols, les responsabilitats i els lideratges són equitatius?

COEDUCA'T

❁ QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Àrea artística

- Quan s'implica tot el centre en un projecte i es fa partícip a tota la comunitat educativa, quines eines facilitem al grup per apoderar a les nenes perquè aportin les seves propostes, defensin la seva veu i participin activament en tot el procés creatiu?
- Respectem la diversitat d'identitats i la percepció del gènere quan l'infant s'expressa de manera espontània i quan explica verbalment com se sent?

COEDUCA'T

- En quins moments afavorim que tot infant pugui disposar del seu espai per expressar com se sent respectant la seva identitat de gènere?

❁ QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Àrea de l'educació física

Per desenvolupar les competències sota la mirada de la coeducació, l'educació sexual i la perspectiva de gènere, ens podem fer preguntes com:

- Es proposen espais de reflexió i converses on els alumnes i les alumnes puguin expressar i mantenir una mirada crítica davant dels estereotips del cos i de gènere en els mitjans de comunicació i en l'ús de les diferents tecnologies?
- Quines accions portem a terme amb l'alumnat per treballar l'acceptació i la valoració de la pròpia realitat corporal i la dels altres evitant la comparació o les possibilitats de triomf entre gèneres?
- Es respecten els diferents ritmes personals en relació a la identificació, construcció i acceptació progressives de la identitat sexual dels alumnes i les alumnes?
- Es vetlla perquè les nenes puguin participar en les activitats físiques i l'esport en igualtat de condicions tenint en compte les seves motivacions, necessitats i expectatives?
- S'utilitza diversitat de models de diferents gèneres en la pràctica esportiva sigui quina sigui l'activitat, la dificultat o la tasca a dur a terme?
- Es fan evidents els condicionaments fisiològics i biològics de les persones pel què fa referència a l'activitat física, defugint dels estereotips de gènere?

COEDUCA'T

❁ QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Àrea de l'educació física

- Els alumnes i les alumnes coneixen les repercussions positives per a la salut de la pràctica assídua d'aquesta activitat, i els convida a respectar el propi cos, especialment a les repercussions que afecten a la salut de les dones?
- Facilitem la pràctica de l'activitat física per a tothom de manera que no exclouï a ningú en funció de les condicions físiques, cultura d'origen, característiques personals o de gènere?
- S'acompanya i es potencia l'expressió de les pròpies emocions sense estereotips ni prejudicis de gènere?

COEDUCA'T

- Proposem pràctiques d'expressió i comunicació corporal per potenciar la seguretat en un mateix i la defensa de les pròpies idees, emocions i sentiments pel que fa al gènere?
- En la tria de jocs s'hi veuen representats els diferents gèneres?
- Es fa una distribució equitativa en els jocs que tradicionalment han estat atribuïts a un determinat sexe?
- Es distribueix l'assignació de rols en els jocs, independentment del gènere?

❁ QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Àrea de l'educació física

- Es fa una distribució de l'estructura del pati i l'ocupació dels espais prioritaris quant a quantitat d'espai i centralitat, de manera que no fomentin un únic tipus de joc que afavoreix més als nens que les nenes?
- Compensem els equips pel que fa a la seva composició, independentment del gènere, equilibrant tots els nivells de rendiment?
- S'afavoreix la comprensió progressiva de la realitat sexuada de les persones i la van representant?

COEDUCA'T

- En les pràctiques esportives fora dels espais i horaris de l'educació física escolar es fa una difusió i promoció de forma igualitària entre els alumnes i les alumnes del vostre centre?

❖ QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Àrea d'educació en valors cívics i ètics

Per desenvolupar les competències sota la mirada de la coeducació, l'educació sexual i la perspectiva de gènere, ens podem fer preguntes com:

- Visibilitzem i qüestionem dels estereotips tradicionals de gènere establint un diàleg amb l'alumnat que els faci qüestionar sobre quins han de ser els valors a partir dels que construir una relació d'amistat i també de parella? S'aprofita per contraposar el significat d'aquests valors amb els que es desprenen del concepte de l'amor romàntic?
- En la presa de decisions hi ha una exploració de les actituds i dels valors propis per poder prendre decisions personals lluny d'estereotips de gènere?
- Potenciem el desenvolupament de l'autoconfiança i l'autoestima com a eina per perseverar en les opcions triades, en els desitjos personals i per defensar les pròpies idees, emocions i possibilitats?
- Aprofitem situacions d'aprenentatge en les que es treballen els sectors productius per reflexionar sobre quin és el paper de la dona i de si el repartiment en els espais de responsabilitat ha estat igualitari? S'aprofitem per exemple aquests debats per identificar quins i quants països estan liderats per dones o en quins continents les dones no obtenen aquesta confiança per liderar els seus països?

COEDUCA'T

❁ QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Àrea d'educació en valors cívics i ètics

- Donem a conèixer referents que han contribuït històricament a la visibilització i defensa dels drets dels col·lectius de gais, lesbianes, bisexuals, intersexuals i persones transexuals?
- Es reflexiona sobre les estratègies de cultura del diàleg, d'interrelació i de convivència? Com per exemple establint en l'horari moments de debat en petits grups o en assemblea fent ús del diàleg i la mediació com a instruments per resoldre els conflictes en les relacions interpersonals?
- Promovem l'expressió d'opinions i de judicis de forma assertiva a través de l'escolta i del respecte per les opinions dels altres?

COEDUCA'T

- Promovem entre els vostres alumnes el coneixement dels drets i deures individuals i col·lectius recollits en les declaracions universals dels drets humans i dels infants?
- Establim moments de reflexió sobre les situacions de marginació, discriminació i injustícia social en l'entorn local i en el món pel que fa al gènere? En reconeixen les causes que les provoquen?
- Promovem debats on l'alumnat pugui exposar si hi ha persones en el seu context que hagin viscut situacions de marginació? Coneixem que els va portar a aquesta situació?

❁ QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Competència digital

competència transversal

Per desenvolupar les competències sota la mirada de la coeducació, l'educació sexual i la perspectiva de gènere, ens podem fer preguntes com:

- Fem ús de dispositius digitals per tal de facilitar que les tasques siguin realitzades de forma equitativa?
- Treballem la presa de consciència de l'andorcentrisme imperant en contextos digitals comunicatius i en el llenguatge digital a través de l'anàlisi dels canals de youtube o youtubers més seguits, dels músics més escoltats o de les lletres de cantants amb molts seguidors com per exemple la música "reggaeton"/trap?
- Establim criteris de selecció i valoració de la informació: adequació a les necessitats, reconeixement de l'autoria, credibilitat, contrast i actualització de les fonts pel que fa a la perspectiva de gènere i a l'educació afectivosexual
- Acompanyem i reflexionem sobre els riscos que comporten els mitjans digitals i les xarxes socials derivats de compartir i construir informació des de la perspectiva de gènere i d'educació afectivosexual per exemple elaborant un decàleg amb els alumnes que mostri com compartir de manera segura informació i imatges i de quines pràctiques cal evitar per les repercussions que poden tenir per la seva pròpia seguretat?

COEDUCA'T

❖ QUESTIONA'T
QUESTIONS PER A LA REFLEXIÓ

Competència digital

competència transversal

- Presentem a l'alumnat situacions o procurem el visionat crític d'imatges que promoguin l'anàlisi que afavoreixin l'eliminació dels estereotips negatius de gènere?
- Donem a conèixer entorns virtuals segurs en allò referent a l'educació afectivosexual i la perspectiva de gènere?
- Analitzem les fonts d'informació i la seva credibilitat des de la perspectiva de l'educació afectivosexual i la perspectiva de gènere?

COEDUCA'T

- Fem ús d'eines i aplicacions digitals de comunicació tenint en compte la perspectiva de gènere i l'educació afectivosexual?

